

[Jens Thoft]

værre aldeles uvillig til at inddrage flådeoprustningen i de igangværende nedrustningsforhandlinger, men det er ikke i dansk interesse at støtte denne afvisende holdning, mener jeg. Flådeoprustningen foregår jo i vores, Grønlands og Færøernes »baghave«.

I modsætning til på landjorden mangler styrkerne naturlige grænser på havet. Her leger supermagternes styrker røvere og soldater med vore liv og vort miljø som indsats. Kollisioner mellem supermagternes ubåde og andre uheld forekommer rent faktisk.

I modsætning til styrkerne i land sejler krigsskibene rundt med et regulært krigsberedskab, Kontrollen med og sikringen mod uautoriseret brug af atomvåben er langt svagere på flådens fartøjer end i land. Atomvåbnenes antal på havene vokser i disse år med større fart, end man kan nå at forhandle de landbaserede atomvåben væk med.

Hvis vi tager et almindeligt amerikansk krigsskib, så er det sådan, at det formelt har tilladelse til at affyre atomvåben i selvforsvar. En enkelt person på skibet kan ifølge det oplyste ikke gøre det, men to kan – hvis missilet altså ikke er fejlbehæftet, som et vist dansk Harpoonmissil var det – og det foregår formentlig ganske tilsvarende på den sovjetiske flåde.

Derfor må vi spørge: Hvornår går det galt, og kan vi være sikre på, at den tredje verdenskrig ikke starter på grund af en fejl hos den ene og en efterfølgende misforståelse hos den anden?

Hertil kommer miljøspørgsmålet, som er meget væsentligt. Skibe bryder faktisk en gang imellem i brand, ubåde synker faktisk en gang imellem, og en meget stor del af flådernes skibe drives af atomkraft. Indtil i dag er 5 atomdrevne undervandsbåde sunket med mand og mus og atombevæbning. I alt ligger der nu 8 reaktorer på havsens bund. Reaktorerne er kollapsede under vandets tryk, og radioaktiviteten bliver spredt med havstrømmene.

Den voldsomme debat, som vi har haft i hele verden om atomkraftværkernes sikkerhedsproblemer, er gået helt uden om den militære brug af atomkraften som drivmiddel for f.eks. ubåde. Der er i dag flere reaktorer på havet, end der er på landjorden. Omkring de nordiske lande opholder ca. 200 af disse reaktorer sig med regelmæssige mellemrum, og selv om reaktorerne er væsentlig mindre end dem på landjorden – og det er de jo – så er det 200 potentielle miljøkatastrofer, som sejler rundt i vore nærområder.

Det er sådanne betragtninger, der er årsagen til, at SF har rejst den debat, vi har her i dag.

Besvarelse

Udenrigsministeren (Ellemann-Jensen):

Når man ser forespørgslens formulering, og når man hører ordføreren for forespørgerne, får man det indtryk, at slet ingen af de nedrustningsforhandlinger, der er i gang, omfatter maritime styrker, og sådan er det jo slet ikke.

Jeg vil derfor godt minde om, at de forhandlinger, der foregår mellem Sovjetunionen og USA om begrænsning af de strategiske, offensive kernevåben – altså dem, man kalder START-forhandlingerne – også omfatter søbaserede missiler, og som bekendt er det erklærede mål for disse forhandlinger jo at halvere de to supermagters arsenal af strategiske kernevåben, og det er en målsætning, som Danmark sammen med sine NATO-allierede til stadighed har støttet.

Nu er indgåelsen af sådan en START-aftale vel ikke umiddelbart forestående, men forhandlingerne har gjort gode fremskridt og er nået frem til de centrale problemer som f.eks. verifikation. Fra amerikansk side har man vist sig imødekomende over for begrænsning af de søbaserede krydsermissiler med nukleare sprængladninger, hvis sådan nogle begrænsninger vel at mærke lader sig kontrollere. Regeringen håber, at det vil lykkes at finde en ordning vedrørende verifikation, som tilgodeser begge parter interesser, og i så fald vil vi kunne konstatere, at også flådestyrker vil blive genstand for reelle nedrustningstiltag.

Der eksisterer som bekendt bilaterale aftaler mellem henholdsvis USA, Storbritannien og Forbundsrepublikken på den ene side og Sovjetunionen på den anden side om at undgå det, man kalder sømilitære incidenter på det åbne hav. Det er aftaler, som efter alt at dømme virker efter deres hensigt.

Også FN's nedrustningskommission drøfter spørgsmålet om begrænsning af maritime styrker, og i dette forum har tanker om en multilateral aftale om undgåelse af sømilitære incidenter været ført frem, uden at det er kommet til egentlige forhandlinger herom. Det må vel nok konstateres, at drøftelserne i FN's nedrustningskommission kun gør meget små fremskridt, og at reelle forhandlinger om nedrust-